

Grundloven og kvinders valgret

Historie

Navn: _____

Klasse: _____

Hvad skal du lære?

- Du skal lære om, hvordan vi gik fra enevælde til nationalstat.
- Du skal lære om, hvordan mennesker og kvinders rettigheder har ændret sig gennem tiden i Danmark.
- Du skal lære om, hvordan Grundloven kom til, og hvilken betydning den har haft.
- Du skal lære om, hvad en organisation er, og hvad den er til for.
- Du skal lære om begrebet "**ligestilling**", og hvad det indebærer.

Hvorfor tror du, at man har menneskerettigheder?

Grundloven 1849

Inden Grundloven kom, havde man enevælde i Danmark. Det betød, at kongen havde al magten over, hvordan landet skulle regeres. Dengang bestod Danmark af flere områder, end det gør i dag. Der var flere af de områder, der hørte under Danmark, som ønskede at bestemme over sit eget stykke land.

I starten af 1800-tallet forsøgte adelen og andre magtfulde grupper at gøre kongen mindre magtfuld. Da Christian 8. døde, kom Frederik 7. til magten. Den nationalliberale leder, Orla Lehmann, havde stor opbakning fra befolkningen. Derfor fik han Frederik 7. til at indgå en aftale.

Orla Lehmann havde to krav til kongen. Det første krav var, at Slesvig skulle blive ved med at være en del af Danmark. Det var et af de områder, som ønskede at bestemme over sit eget område. Det andet krav var, at der skulle laves en regering, som de nationalliberale var en del af.

Grundloven 1849

På den måde blev enevældet afskaffet i år 1848, og Grundloven kom til 5. juni i år 1849. Det var første gang nogensinde, at folket var med til at bestemme, hvordan landet skulle styres.

Dengang var parlamentet anderledes, end det er i dag. Det bestod nemlig af to kamre.

Folketinget

Folketinget var der, hvor de, som befolkningen havde stemt på, var. Det bestod af forskellige partier, som skulle forsøge, at få befolkningens ønsker udført i samfundet. De skulle vedtage love og bestemme, hvordan landets penge skulle uddeles i samfundet.

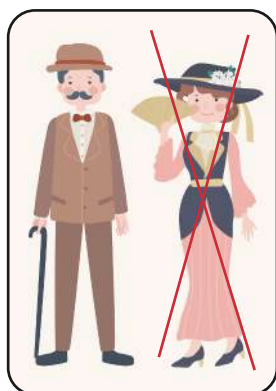
Landstinget

De, der sad i Landstinget, var ikke valgt af befolkningen. Det var forskellige grupper af borgere, som var meget velhavende. De skulle godkende og afvise lovforslag, som blev vedtaget af Folketinget.

Grundloven 1849

Da Grundloven først blev indført, var det langt fra alle, som havde ret til at stemme ved et folketingsvalg. Faktisk var det kun omkring 14 % af befolkningen.

Det var kun manden i huset, som kunne stemme. Han skulle stemme på hele husstandens vegne. Valgretten blev givet til alle mænd over 30 år. De skulle have en fast bopæl og egen husstand.

Der var mange, som ikke havde retten til at stemme. Kvinder, tjenestefolk, de som modtog fattighjælp, de som sad i fængsel og mænd, som ikke havde fast bopæl, havde ikke ret til at stemme.

I år 1866 blev stemmeretten til Landstinget ændret, så det ikke var den almindelige befolkning der kunne stemme, men kun den rigeste del af befolkningen.

Grundloven 1849

Skriv, hvad der stod i Grundloven i 1849.

Hvem måtte stemme? Hvem måtte ikke? Hvilke forskellige kamre var der?

Hvem har lov til at stemme i dag?

Grundloven 1849

Svar på spørgsmålene.

Hvordan gik Danmark fra enevælde til nationalstat?

Hvad er forskellen på Folketinget og Landstinget?

Hvorfor er Grundloven vigtig for vores samfund?

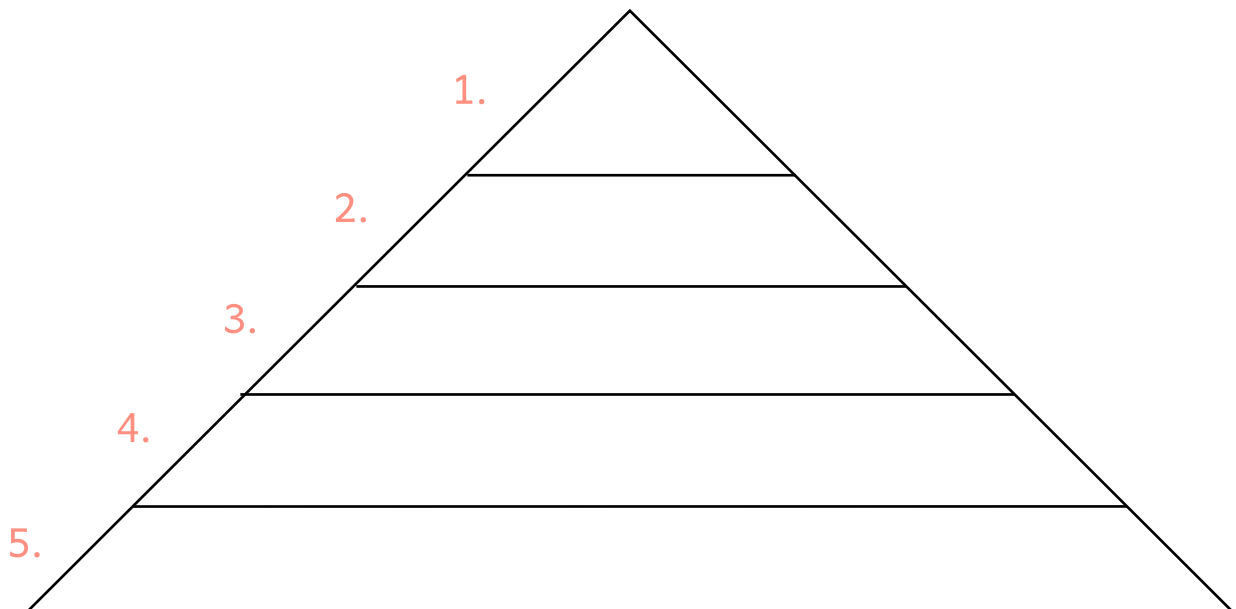
Grundloven 1849

Svar på spørgsmålene.

Hvordan tror du, vores samfund havde været, hvis Grundloven ikke havde været her?

Tegn hvordan du tror, at samfundets hierarki var i 1849, lige efter Grundloven kom.

Opdeling af samfundet

Man mente ikke, at kvinder var egnede eller havde lyst til at deltage i politik. Det var primært mændene, som mente at kvinder ikke skulle have en plads i politik.

Mændene havde det sidste ord, både når det handlede om familien, ægteskabet og økonomien. Det var manden der bestemte, hvad de brugte penge på, og hvor de skulle bo. Selvom det var kvinden i huset, der passede børnene, var det manden, som havde forældremyndigheden over børnene.

Manden blev set som værende en stærk, selvstændig og klog person. Kvindernes rolle var at få børn, passe dem og hjemmet, og ellers gøre livet godt og dejligt for sin mand. Kvinden skulle lave mad og gøre rent, og manden skulle slappe af med avisen, når han kom hjem fra arbejde.

Opdeling af samfundet

Flere og flere familier flyttede fra landet og ind til byerne. Det gjorde de for at få arbejde. Arbejderkvinder arbejdede omkring 12 - 14 timer om dagen, seks gange i ugen. Samtidig passede de både børnene og hjemmet.

Kvinder fra middelklassen arbejdede dog ikke og passede kun hjemmet og børnene.

Generelt begyndte kvinder at melde sig ind i foreninger. Disse foreninger kæmpede for, at kvinder blev gjort mere selvstændige. Disse foreninger var med til, at kvinders kamp om valgretten startede.

Hvorfor fik kvinderne ikke stemmeret samme tid som mændene?

Hvordan tror du det var at være kvinde i slutningen af 1800-tallet?

Opdeling af samfundet

Lav en oversigt over, hvordan en helt almindelig dag ser ud for en mand og en kvinde i dag.

Mand	Kvinde
	
	

Hvordan er forskellen på hverdagen mellem mænd og kvinder anderledes fra slutningen af 1800-tallet til i dag?

Kvindeforeninger

Efter Grundloven var kommet, begyndte flere og flere kvinder, at synes det var uretfærdigt, at de ikke måtte stemme. Kvinderne begyndte at blive medlem af foreninger, hvor de kæmpede for deres ret til at stemme på lige vilkår med mændene.

Den første forening, der blev stiftet, hed "Dansk Kvindesamfund", og der kom flere valgretsforeninger til senere. Disse foreninger ville have at både gifte og ugifte kvinder skulle have stemmeret.

Dansk Kvindesamfund blev stiftet af ægteparret Mathilde og Frederik Bajer i år 1871. De havde en formålsparagraf som lød:

"... at hæve Kvinden i aandelig, sædelig og økonomisk Henseende og saaledes tillige gøre hende til et selvstændigere Medlem af Familie og Stat, navnlig ved at aabne Adgang til Selverhvev.

Kvindeorganisationer

Omskriv Dansk Kvindesamfunds formålsparagraf til det sprog, vi bruger i dag.

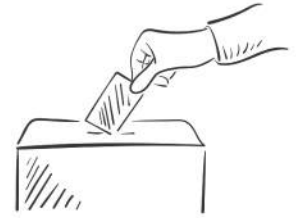

Faktisk var det ikke kvindernes stemmeret, som Dansk Kvindesamfund kun kæmpede for. De startede med at åbne uddannelsessteder og skoler til kvinder, så de kunne få en uddannelse ligesom mændene.

De kæmpede også for, at gifte kvinder havde ret til at bestemme over deres egne tjente penge.

Frederik Bajer

Frederik Bajer, der sammen med sin kone Mathilde Bajer startede Dansk Kvindesamfund, var politiker. I 1886 lavede han et lovforslag om, at kvinderne skulle have kommunal valgret.

Kommunal stemmeret

Kommunal stemmeret er, når man har ret til at stemme til kommunale valg.

Politisk stemmeret

Politisk stemmeret er, når man har ret til at stemme i Folketinget og Landstinget.

Bajer argumenterede for, at kvinder burde have stemmeret ligesom mændene, da han ikke så nogen grund til, at kvinderne ikke måtte deltage i det politiske liv. Han mente derimod stadig, at børn og forbrydere ikke måtte stemme.

I landstinget sad der mange mænd, som mente, at kvinderne ikke skulle have stemmeret. Da det var Landstinget, som skulle godkende og afvise lovforslag, var det svært at få lovforslaget godkendt, og det blev afvist mange gange.

Frederik Bajer

Efter at være blevet afvist forsøgte Bajer igen. Ved dette forsøg, prøvede han at lægge vægt på, at det ville være en fordel, hvis kvinderne fik indflydelse på det politiske liv. Igen blev lovforslaget afvist af Landstinget. Politiker Carl Ploug argumenterede for, at kvindernes plads var i hjemmet og ikke i det politiske.

I år 1880 fik Frederik Bajer et lovforslag godkendt. Det var den lov, hvor kvinderne fik ret til at bestemme over sine egne tjente penge. Loven blev opkaldt efter Frederik Bajer.

Bajer-lov 1880

Frederik Bajer var en vigtig person i kampen om kvinders rettigheder. Der var ikke mange mænd, som støttede op om kvindernes valgkamp, men Frederik Bajer var en af dem.

Hvad er Bajer-loven?

Kampen for stemmeretten

1

Mange foreninger blev dannet og mange blev medlem. Til sidst kæmpede de alle for, at kvinderne fik stemmeret. Der blev arrangeret demonstrationer, hvor formålet var, at protestere over kvindernes manglende stemmeret i forhold til mændene.

I år 1908 fik kvinderne endelig valgret til kommunale valg. Efter mange års kamp, fik kvinder over 25 år ret til at stemme. Dog kun hvis enten dem selv eller deres mænd betalte skat.

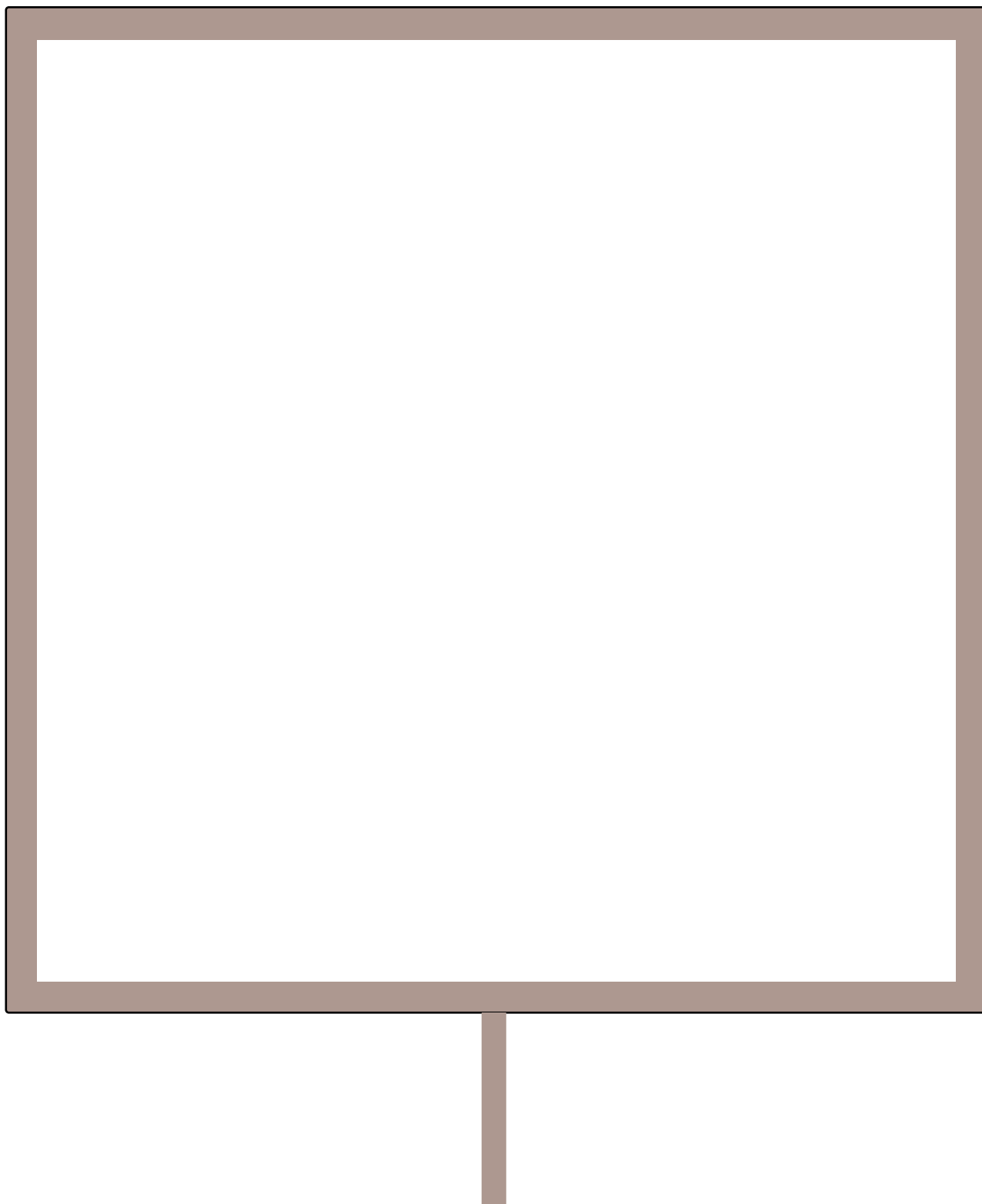
En af grundene til, at kvinderne fik valgret var, at kvinder ofte havde jobbene ude på skolerne og hospitalerne. Det var nemlig kommunerne, som bestemte, hvordan skolerne og hospitalerne skulle styres. De mente derfor, at når det var kvinderne, som var på de arbejdsplader, burde de også have indflydelse.

Demonstration

Lav en plakat, som kan bruges i kampen om kvindernes valgret.
Der skal både være tekst og tegning på plakaten.

Kvindes valgret 1915

I år 1914 startede første verdenskrig, som gjorde, at partierne arbejdede mere og bedre sammen. Der skete derfor en ændring i Grundloven. Kvinder måtte også stille op til både kommunevalg og folketingsvalg. Ændringen bestod blandt andet af:

- Kvinder og tjenestefolk måtte stemme.
- Man behøvede kun at være 25 år i stedet for 30 år.
- Folkeafstemninger blev indført.

Selvom kvinderne havde fået stemmeret, var der stadig flere grupper i samfundet, som ikke måtte stemme. Det var fattige mennesker, mennesker uden noget sted at bo, børn og mennesker, der ikke var født i Danmark.

Efter Grundlovsændringen i 1915 kom demokratiet til at ligne det, som vi har i dag. Det gør det, fordi:

- Der kom fokus på ligestilling mellem mænd og kvinder.
- Næsten alle fik stemmeret og politisk indflydelse.
- Alle stemmer var lige meget værd, uanset om man var arbejderklasse eller middelklasse.
- Befolkningen fik indflydelse på, hvordan landet skulle styres.

Kvindens stemmeret i andre lande

Nedenunder ser du, hvornår kvinder i andre lande i Europa fik stemmeret. Skriv det ind på kortet.

Finland - 1906	Tyskland - 1918	Frankrig - 1945	Grækenland - 1949
Danmark - 1915	England - 1918	Italien - 1945	Schweiz - 1971
Østrig - 1918	Sverige - 1921	Belgien - 1948	Portugal - 1975

Ligestilling i dag

Hvad betyder begrebet ligestilling?

Ligestilling betyder, at alle mennesker skal have de samme muligheder og rettigheder, uanset om de er piger eller drenge. Alle skal have de samme chancer for at lære, arbejde og deltage i fællesskabet.

De seneste 10 år har der været meget fokus på ligestilling både i Danmark, men også i resten af verden. Der er fokus på, at alle skal behandles ens og ordenligt. Alle skal have ret til de samme jobs og til den samme løn. Alle skal have ret til at stille op til valg og blive valgt ind i politik.

Der er flere områder, hvor der igennem tiden ikke har været ligestilling, som vi kender i dag. Dem kan du læse om på næste side.

Ligestilling i dag

Skriv, hvordan det var i de forskellige dele af samfundet i slutningen af 1800-tallet.

	Slutningen af 1800-tallet	I dag
Skole og uddannelse		I Danmark har både piger og drenge lige ret til skole og uddannelse. Alle har ret til at gå i skole og lære de ting, de er interesseret i.
Arbejde		Alle mænd og kvinder har lov til at arbejde i de samme jobs. Flere og flere kvinder får arbejde i lederstillinger.
Løn		Selvom der er sket fremskridt, er der stadig forskel på hvilken løn mænd og kvinder får. Det arbejder vi stadig på at ændre.
Hjemme arbejde		Førhen var det kvinderne, der stod for de huslige pligter. I dag laver mændene også meget af det huslige arbejde.
Ligestillings loven		Danmark har en lov, der gør, at der ikke må gøres forskel på grund af køn. Alle skal have de samme muligheder og rettigheder.

Ligestilling i dag

Hvordan tror du, det ville være at vokse op i samfund, hvor vi ikke havde ligestilling ligesom i dag?

Skriv de ord, som du kommer til at tænke på, når du hører ordet "**ligestilling**".

Løn og job

Selvom både mænd og kvinder arbejder i dag, er der stadig nogle forskelle mellem dem. For eksempel er det kun 16 % af dem, der er chefer i Danmark, som er kvinder. I år 1975 besluttede EU, at mænd og kvinder skulle have den samme løn, når de laver det samme arbejde.

Først i år 1976 blev loven indført i Danmark. Det betyder, at det er vigtigt, at alle får den samme løn og har de samme muligheder, uanset om det er mænd eller kvinder.

Selvom loven om ligeløn gælder i EU, er der stadig forskel på, hvor meget kvinder og mænd tjener. I hele EU tjener kvinder i gennemsnit cirka 13 % mindre i timen. Det betyder, at når en mand tjener 100 kroner i timen, tjener en kvinde 87 kroner.

I gamle dage mente man også, at kvinder var usikker arbejdskraft, fordi de kunne blive gravide, og dermed ikke kunne arbejde. Det er der dog kommet regler om, at det ikke må betyde noget i dag.

Hvorfor er det vigtigt?

3

Der sidder et ægtepar i et land i Asien, som ikke ved hvad ligestilling er. Skriv et brev til dem, hvor du forklarer hvad ligestilling er, og hvorfor det er vigtigt at have i sit land.

